

MUINSUSKAITSEAMET

Viljandi muinsuskaitseala kaitsekord

MUINSUSKAITSEAMETI JA KULTUURIINISTEERIUMI
KOHTUMINE VILJANDI LINNAGA 15.06.2026

Viljandi muinsuskaitseala kaitsekord - mis see on?

Kokkulepe, kuidas hoida ja arendada riikliku tähtsusega Viljandi ajaloolist linnaruumi.

1 Määrab väärtused ja põhimõtted

Määrab muinsuskaitseala väärtused ja nende säilitamise põhimõtted.

2 Annab selgemad reeglid

Annab selgemad reeglid hoonete, tänavaruumi ja ajaloolise keskkonna muutmiseks.

3 Lihtsustab otsustusprotsesse

Lihtsustab otsustusprotsesse ning vähendab omanike ja linna jaoks ebaselgust.

4 Toetab Viljandi ajaloolise identiteedi, atraktiivsuse ja konkurentsivõime säilimist

Toetab Viljandi ajaloolise identiteedi, atraktiivsuse ja konkurentsivõime säilimist.

5 Loob tasakaalu kultuuripärandi hoidmise ja linna arengu vahel

Loob tasakaalu kultuuripärandi hoidmise ja linna arengu vahel.

Kaitsekord ei ole arengupiirang,

vaid tööriist, mis aitab ajaloolist linnaruumi teadlikult ja kvaliteetselt arendada.

Viljandi muinsuskaitseala kaitsekord – millest see koosneb?

Kaitsekorra eelnõu

- Õiguslik alusdokument, mis määrab muinsuskaitseala eesmärgid, väärtused ning kaitse- ja kasutustingimused.

Seletuskiri

- Selgitab kaitsekorra eesmäärke, ala väärtusi, tehtud valikuid ning kaitsekorra koostamise ja kaasamise protsessi.

Kaardid

- Näitavad muinsuskaitseala piire, piirkondi, hoonete kaitsekategooriaid, ajaloolisi haljasalasid ning arheoloogilise kultuurikihiga alasid.

Lisad

- Sisaldavad täiendavaid analüüse, väärtushinnanguid, menetlustabeleid ning ülevaadet avaliku väljapaneku ettepanekutest ja nende arvestamisest.

Terviklik alus Viljandi muinsuskaitseala tulevikuks

- Kaitsekord ühendab õiguslikud nõuded, eksperditeadmised ja kohaliku kogukonna sisendi, mis toetab ajaloolise linnaruumi hoidmist ja teadlikku arengut.

Viljandi muinsuskaitseala kaitsekord – mida see käsitleb?

- Muinsuskaitseala eesmärk ja väärtused
Määratleb Viljandi ajaloolise linnaruumi, vaadete, haljasalade ja arheoloogiapärandi kaitse eesmärgid.
- Hoonete kaitsekategooriad (A, B ja C)
Hooned on jaotatud vastavalt nende kultuuriväärtusele, et kaitse oleks proportsionaalne ja paindlik.
- Nõuded hoonetele ja ehitustegevusele
Sätestab põhimõtted hoonete renoveerimiseks, laiendamiseks, uusehitiste rajamiseks ning tehnosüsteemide paigaldamiseks.
- Piirkondade kaupa erinevad tingimused
Vanalinnale, uuslinnale ja Huntaugu piirkonnale koos järveäärse luhaga on seatud nende eripärast lähtuvad nõuded.
- Haljasalade ja arheoloogiapärandi kaitse
Reguleerib ajalooliste parkide, kõrghaljastuse ning arheoloogilise kultuurikihi säilitamist.
- Kaitsevöönd ja olulised vaated
Tagab, et Viljandi ajalooline linnasiluett ja olulised vaated säilivad ka muinsuskaitseala ümbritsevas ruumis.

Kaitsekorra koostamine

- Töörühma liikmed:
Laura Ingerpuu, Anne Kivi, Kalvi Märtin, Olav Remmelkoor, Leele Välja, Margit Aule
Töörühma nõuandja: Monika Vestman
Hiljem osalesid koosolekutel ka: Kaire Märtin ja Ditmar Martinson
- Töörühm kohtus 17 korda ja kõik kohtumised on protokollitud, sh eriarvamused ja tehtud kompromissid
- Linna kirjalikke soove arvestati kaitsekorra kirjutamisel järgmiste punktides:
  - ❖ muinsuskaitseala kaitsevööndi vähendamine ja vaatesektoritega arvestamine
  - ❖ muinsuskaitseala jagamine erinevateks piirkondadeks vastavalt kaitse eesmärkidele
  - ❖ hoonestamise tingimuste seadmine vallikraavi alal
  - ❖ õigusmõistete korrigeerimine, nt „*järsud kontrastid*“ või „*valgushäiring*“
  - ❖ väikehitise püstitamist puudutav lause korrigeerimine vaadete osas
  - ❖ parklate rajamise lubamine õuealale piirkonnas 1

Viljandi muinsuskaitseala kaitsekorra koostamise ajatelg

Koostöö ja läbipaistev protsess samm-samult

25.04.2023

- Kaitsekorra avalik arutelu

14.06.2023

- Muinsuskaitseamet saadab kaitsekorra Kultuuriministeeriumisse

04.07.2023

- Viljandi Linnavolikogu saadab kirja Kultuuriministeeriumile

03.08.2023

- Kohtumine Viljandis – MKA, KuM, Viljandi Linnavalitsus ja – volikogu

14.08.2023

- Kultuuriministeerium vastab kirjaga Viljandi Linnavolikogule

Okt 2023

- Kultuuriministeerium saadab muudetud kaitsekorra eelnõu volikogule

03.12.2023

- Linnavolikogu vastab, et kaitsekord ei sobi.

16.05.2024

- Kohtumine Viljandis – MKA, KuM, Viljandi Linnavalitsus

19.09.2024

- Kultuuriministeerium saadab muudetud kaitsekorra eelnõu linnavalitsusele (mitteametlikult)

13.02.2025

- Linnavalitsus vastab, et kaitsekord ei sobi

06.05.2025

- Kultuuriministeerium saadab kaitsekorra eelnõu ministeeriumitele kooskõlastamiseks ja Viljandi Linnavalitsusele ning Linnade ja Valdade Liidule arvamuste avaldamiseks

02.06.2025

- Linnavolikogu vastab, et kaitsekord ei sobi

18.02.2026

- Kohtumine Viljandis – MKA, KuM ja LV

23.04.2026

- Volikogu istung, kus linn on jätkuvalt kaitsekorra eelnõu vastu

12.05.2026

- MKA kohtumine LV-ga

Võtmeküsimused linna vaates

Kõrghaljastuse, raielubade jms reguleerimine

- ❖ MuKS § 52 lg 1 p 1 – **kõrghaljastuse rajamine, raie-, kaeve- ja muud pinnase teisaldamise või juurdeveoga** seotud tööd muinsuskaitsealal vajavad Muinsuskaitseameti tööde luba
- ❖ Kohalikud elanikud on väljendanud toetust, et kaitsekord reguleeriks ka haljastusega seonduvat

Parkimise, tänavate hoolduse ja sademeveega seonduva reguleerimine ja tänavate rekonstrueerimisel tänavapinna madalamale viimine

- ❖ MuKS § 9 lg 1 ja 2 – muinsuskaitseala on riigi kaitse alla võetud **maa-ala koos seda ümbritseva keskkonnaga, sh teed**
- ❖ Muinsuskodude omanikud on väljendanud muret, et sademevesi valgub keldritesse

Kompromiss-sõnastus eelnõus ja seletuskirjas

Parkimine

Algne sõnastus (piirkond 1):

avalikus ruumis uusi maapealseid parklaid **üldjuhul** ei rajata.

Muudetud sõnastus (piirkond 1):

19.16. avalikus ruumis uusi maapealseid parklaid **üldjuhul ei rajata, välja arvatud õuemaale**.

Seletuskiri: Sõnastuses kasutatud termin „üldjuhul“ jätab teatava paindlikkuse, mis võimaldab rajada avalikus ruumis näiteks invaparkimiskohti ning vastavalt vajadusele kaaluda väiksemate parklate või parkimiskohtade rajamist õuemaale (hoovidesse ja eramajade õuele).

Tänavapinna madalamaks viimine

Algne sõnastus:

tänavarekonstrueerimisel säilitatakse või taastatakse kultuuriväärtuslike ehitiste proportsioonid, **vajaduse** korral tänavapinda madalamale viies;

Muudetud sõnastus:

tänavarekonstrueerimisel säilitatakse või taastatakse kultuuriväärtuslike ehitiste proportsioonid, **võimaluse** korral tänavapinda madalamale viies;

Seletuskiri: tänavarekonstrueerimise projekteerimisel analüüsitakse, kas külgnevate hoonete soklite kõrguse või pinnakallete tõttu on vajalik ja võimalik tänavapinda allapoole viia ning võimalusel see ka tänavarekonstrueerimisprojekti kavandatakse.

Võtmeküsimused linna vaates

KOV-i ja riigi rollid kaitsekorra koostamisel ja muinsuskaitseala haldamisel

- ❖ MuKS § 91 lg 1 - riikliku muinsuskaitseala haldamine on riigi vastutus ning vastavalt on ka muinsuskaitsealade kaitsekordade koostamine Muinsuskaitseameti kohustus

Viljandi üldplaneeringu koostamine

- ❖ Kaitsekorda ei ole vastu võetud, mistõttu on võimalik nüüd ühildada üldplaneeringu koostamisega

Võtmeküsimus linna vaates

Järve äärne haljasala

❖ Algset piirkondade jaotumist muudeti lähtuvalt Viljandi linnavalitsuse ettepanekust – Viljandi järve äärne ajalooline haljasala liideti piirkonnaga 3

❖ Muudeti eelnõu sõnastust

Algne sõnastus:

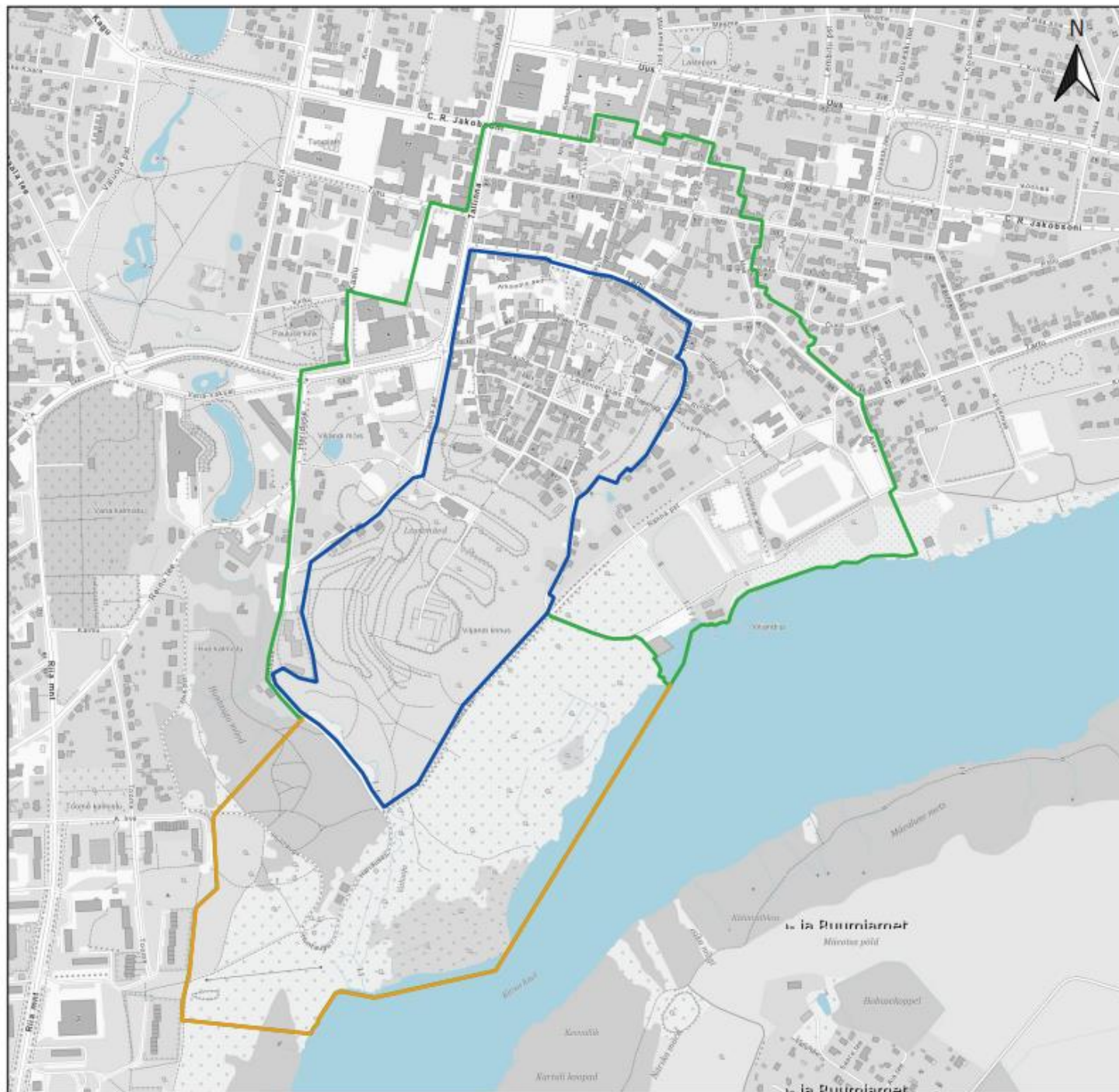
21. Muinsuskaitseala piirkonnas 3 kehtivad järgmised nõuded:

- 1) piirkond säilitatakse avatud maastikuna;
- 2) piirkonnas kehtivad arheoloogilise kultuurkihiga ala nõuded arheoloogiapärandi kaitseks (korralduse punktid 24.1-24.3).

Muudetud sõnastus:

21. Muinsuskaitseala piirkonnas 3 kehtivad järgmised nõuded:

- 1) piirkond säilitatakse avatud maastikuna, **kuhu on lubatud rajada sobiva suuruse ja kujundusega ehitisi ning rajatisi (taristuobjektid, spordi- ja puhkerajatised, parklad, teenindushooned jms);**
- 2) piirkonnas kehtivad arheoloogilise kultuurkihiga ala nõuded arheoloogiapärandi kaitseks (korralduse punkt 24).

Vabariigi Valitsuse korraldus „Viljandi muinsuskaitseala kaitsekord”

LISA 2. Muinsuskaitseala kolme piirkonna piirid

- Piirkond 1
- Piirkond 2
- Piirkond 3

0 100 200 m

Muinsuskaitseamet: 22.04.2025

Aluskaart: Maa- ja Ruumiamet 2025

Miks säilitada järve äärne piirkond (piirkond nr 3) muinsuskaitseala koosseisus?

- Kaitse eesmärk saaks kaitsekorra eelnõuga täidetud .
- Alternatiivsete kaitsemeetmete rakendamine annaks sama tulemuse, KUID muudatus eeldaks mitme täiendava menetluse läbiviimist
  - linnuse kaitsevööndi muutmist, et tagada linnusele toetava ja sobiva keskkonna, vaadete ja vaadeldavuse ning ümbritseva arheoloogilise kultuurikihi säilimine
  - maa-ala arheoloogiliseks leiukohaks või arheoloogiamälestiseks tunnistamist
- See tähendaks täiendavat aja- ja ressursikulu KOV-ile, omanikele ja MKA-le ilma sisulise võiduta.

Oleme seisukohal, et olemasolev lahendus on kõige tõhusam ja ressursisäästlikum viis piirkonna nr 3 kultuuripärandi kaitsmiseks.

MKA ja KuM ettepanekud täiendavateks kompromissideks

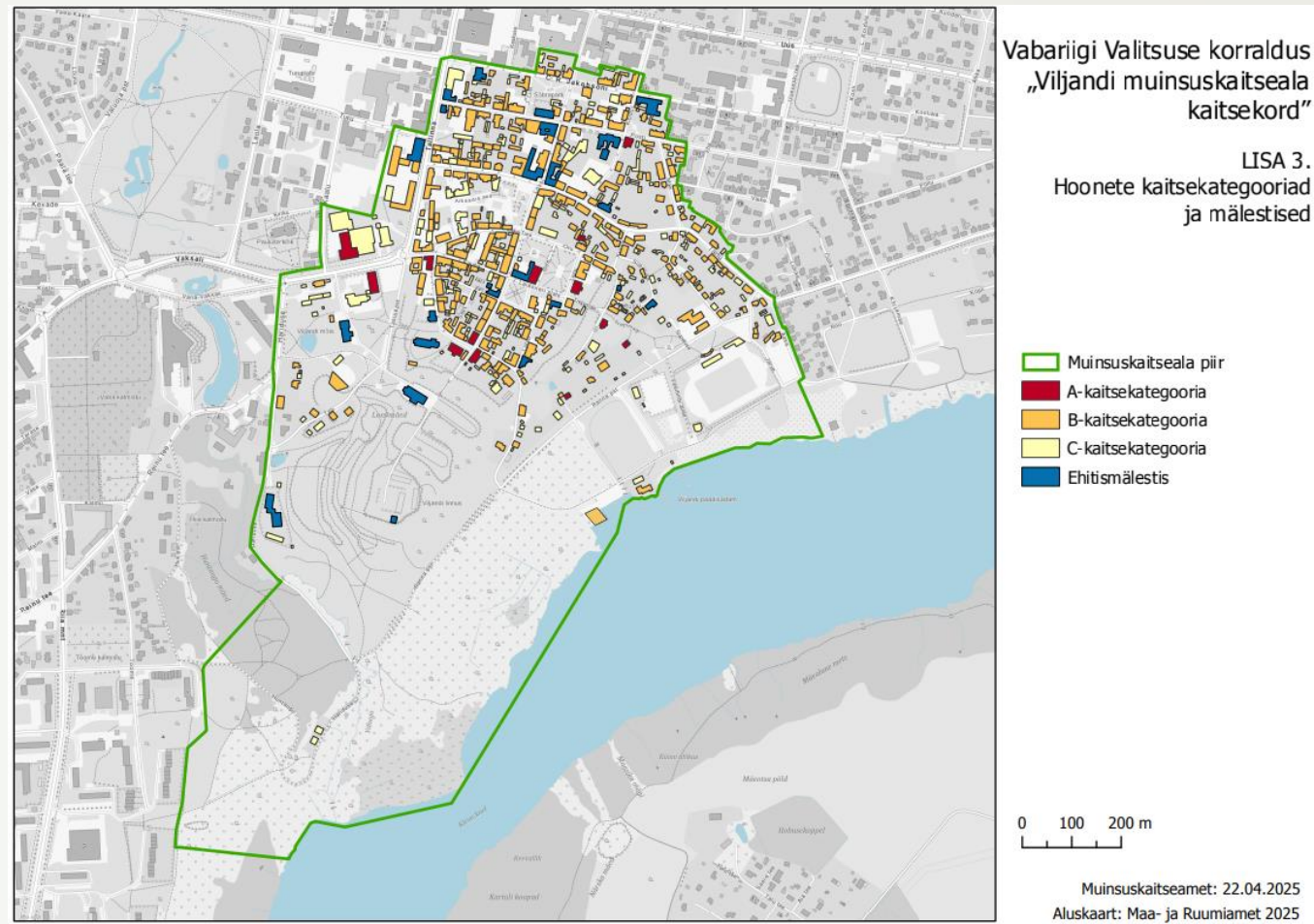
- 1) oleme valmis võtma järveäärse luha ajalooliste haljasalade punktist ja kaardilt maha, kuid sel juhul on vajalik lisada piirkonna 3 kohta haljasala punkti.
- 2) oleme valmis eemaldama haljastuse punkti juurest ajastuomaste liikide nõude.

Eelnõu muudatused:

21. Muinsuskaitseala piirkonnas 3 kehtivad järgmised nõuded: 1) piirkond säilitatakse avatud maastikuna, kuhu on lubatud rajada sobiva suuruse ja kujundusega ehitisi ning rajatisi (taristuobjektid, spordi- ja puhkerajatised, parklad, teenindushooned jms); 2) piirkonnas kehtivad arheoloogilise kultuurkihiga ala nõuded arheoloogiapärandi kaitseks (korralduse punkt 24); 3) **uue kõrghaljastuse rajamisel kasutatakse haljasalale iseloomulikku kõrghaljastusviisi.**
22. Muinsuskaitseala ajalooliste haljasalade ja kõrghaljastuse puhul kehtivad järgmised nõuded: 1) ajalooliste avalike haljasalade (Lossipark, Sõbrapark ja mõisapark koos Tasuja puiestee alleega ~~ning Viljandi järve äärne poollooduslik luht~~) ajalooline struktuur, planeering, vaated, väärtuslik haljastus ja ajaloolised väikevormid säilitatakse; rekonstrueerimisel lähtutakse haljasalast kui tervikust, võttes taastamise korral aluseks dokumenteeritud ajaloolise olukorra ja arvestades muutustega linnaruumis (hilisem väärtuslik haljastus, ehitised jms); ajaloolised haljasalad on märgitud korralduse lisas 4; 2) uue kõrghaljastuse rajamisel kasutatakse konkreetsele tänavale või haljasalale iseloomulikku kõrghaljastusviisi ~~ja ajastuomaseid liike~~; 3) kaevetöödega ei kahjustata väärtuslikku kõrghaljastust, sealhulgas puude juurestikke.

Hetkeseis

- Hetkel kehtib Viljandi vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus, mille järgi on sisuliselt kõik muinsuskaitseala hooned A-kaitsekategoorias, st nii interjööri kui ka eksterjööri tööd on loakohustuslikud
- Viljandi muinsuskaitseala hoonete omanikud ja elanikud on korduvalt uurinud, kas kaitsekord on juba kehtestatud, kuna oodatakse muinsuskaitseliste nõuete leevenemist.

Miks on oluline Viljandi kaitsekord kehtestada?

- Annab linna, elanike ja kinnisvaraomanike jaoks selgemad ning paremini arusaadavad reeglid, mille alusel saab kavandada uusi investeeringuid ja arendusprojekte.
- Aitab säilitada Viljandi omanäolist ajaloolist keskkonda, mis on linna oluline konkurentsieelis.
- Eelnõu peegeldab kompromissi kohalike ja riiklike ootuste vahel ning on valminud koostöös kogukonnaga.
- Linn saab jätkuvalt kujundada oma arengut üld- ja detailplaneeringute kaudu.
- Võimaldab sujuvalt jätkata Viljandi linna üldplaneeringu menetlust. Kuna kaitsekord ei ole vastu võetud, ei ole Muinsuskaitseamet saanud esitatud kujul kooskõlastada detailplaneeringu muinsuskaitse eritingimusi.

Miks toetada Viljandi muinsuskaitseala kaitsekorra vastuvõtmist?

Selgemad reeglid. Hoitud kultuuripärand. Jätkusuutlik areng.

1

Valminud koostöös kogukonnaga

Arutelud, kohtumised ja avalik väljapanek. Viljandlaste tagasiside on arvesse võetud.

2

Selgemad ja paindlikumad reeglid

Hoonete väärtused on diferentseeritud. Vähem ebaselgust ja halduskoormust.

3

Toetab investeeringuid ja linnaruumi kvaliteeti

Loob kindlust ettevõtlusele ja arendustele. Atraktiivne keskkond tõstab kinnisvara väärtust.

4

Säilitab Viljandi ajaloolise identiteedi

Hoitud kultuuripärand hoiab linnaruumi eripära ja annab Viljandile konkurentsieelise.

5

Linna otsustusõigus jääb alles

Linn kujundab jätkuvalt oma arengut planeeringute ja kohalike otsuste kaudu.

TULEMUS: tugev Viljandi

Hoitud kultuuripärand, kvaliteetne elukeskkond ja läbimõeldud areng.

MUINSUSKAITSEAMET

Aitäh!

